

Hadithi

Kutoka kwa Shaddad bin Aws Mwenyezi Mungu awe radhi naye, kutoka Kwa Mtume rehma na amani zimshukie, amesema:

- 1 “Bwana wa kuomba msamaha ni kusema: Ewe Mola Mlezi, wewe ni Mola wangu, hapana mungu ila Wewe, umeniumba na mimi ni mja wako.
- 2 Na ninatimiza ahadi yako kwa kadri ya uwezo wangu.
- 3 Najikinga Kwako kutokana na shari ya niliyoyafanya.
- 4 Ninakiri neema yako juu yangu, na ninakiri dhambi yangu kwako.
- 5 Basi nisamehe; kwani hakuna anayesamehe dhambi ila wewe.”
- 6 Akasema: “Na mwenye kusema hayo mchana akiwa na yakini nayo, basi akafariki mchana huo kabla ya kuingia jioni, bila shaka atakuwa ni katika watu wa Peponi”⁽¹⁾

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6306).

Ayah

Mwenyezi Mungu mtukufu amesema:

- ﴿Na lau pale walipojidhulumu nafsi zao wangelikuja, wakamwomba Mwenyezi Mungu msamaha, na Mtume akawaombea msamaha, hapana shaka wangelimkuta Mwenyezi Mungu ni Mwenye kupokea toba na Mwenye kurehemu.﴾ [An-Nisa: 64].
- ﴿Wakasema: Mola wetu Mlezi! tumejidhulumu nafsi zetu, na kama hutusamehe na kuturehemu, hakika tutakuwa miongoni mwa wenye kukhasirika.﴾ [Al-A'raf: 23].
- ﴿Na ombeni msamaha kwa Mola wenu Mlezi, tena tubuni kwake. Hakika Mola wangu Mlezi ni Mwenye kurehemu na Mwenye upendo.﴾ [Hood: 90].
- ﴿Nikasema: Ombeni msamaha kwa Mola wenu Mlezi; hakika Yeye ni Mwingi wa kusamehe (10) Atakuleteeni mvua inyeshe mfululizo (11) Na atakupeni mali na wana, na atakupeni mabustani na atakufanyieni mito.﴾ [Nuhu: 10-12]

Msimulizi

Ni: Abu Ya'la, Shaddad bin Aws bin Thabit bin al-Mundhir al-Ansari, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, mmoja wa masahaba mashuhuri na wana-chuoni wao, ni miongoni mwa maswahaba ambao Mwenyezi Mungu Mtukufu amewajaalia elimu na subira. Aliishi katika mji wa Hims huko Sham, na Umar ibn al-Khattab, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, akamteua kuwa mtawala wake, na alipouawa Othman bin Affan, Mwenyezi Mungu ambariki, alistaafu uongozi, alikuwa mwingi wa kuabudu, mchamungu na mwenye hofu ya Mwenyezi Mungu, alikufa huko Palestina katika mwaka wa (58 Hijiriya), na alikuwa na umri wa miaka sabini na tano ⁽¹⁾

Muhtasari

Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam anauongoza Ummah wake kwenye kanuni ya kuomba msamaha ambayo inahakikisha kwamba kama atayasema hayo kisha akafa, ataingia peponi.

1 Tazama tafsiri yake katika: “Ma'rifat al-Sahaba” cha Abi Na'im (3/1459), “Al-Istibah fi Ma'rifat al-Ashab” cha Ibn Abd al-Barr (2/694), “Asad al-Ghaba” cha Ibn al-Atheer (2/613), “Al-Isaba fi Tamayoz al-Sahaba” cha Ibn Stone (3/258).

Ufahamu

1

Kuomba msamaha kuna namna nyingi zilizoashiriwa na Kitabu na Sunnah, lakini iliyobora na kubwa zaidi katika hizo, na iliyokaribu zaidi kukubaliwa ni ile aliyoiita Mtume Swalla Allaahu alayhi alihi wa sallam kuwa ni bwana wa kuomba msamaha. ambayo ni kauli ya mja: “Ewe Mwenyezi Mungu, Wewe ndiye Mola wangu, hapana mungu ila Wewe, umeniumba na mimi ni mja wako.” Kwa hiyo kuomba kwake msamaha kunaanza kwa kumkiri Mwenyezi Mungu Mtukufu katika upweke, kwani Yeye ni Mola wake. Bwana wake, na mtawala wake, alimuumba kwa mkono wake mwenyewe, na hakuna mwingine anayestahili kuabudiwa ila Yeye. Kwa vile Muumba si kama wengine, Mola Mtukufu amesema: “Ati anayeumba ni kama asiyeumba? Basi hivi, hamkumbuki” [An-Nahl: 17].

2

Kisha akaweka ahadi baina yake na Mola wake Mlezi, na akataja kuwa bado yumo kwenye ahadi ya Imani na ibada ambayo Mola wake Mlezi alichukua juu yake alipokuwa katika kizazi cha baba yake. Ametakasika Mwenyezi Mungu aliposema: “Basi tukamwokoa yeye na waliokuwa pamoja naye kwa rehema zetu, na tukakata mizizi ya wale walio zikanusha Ishara zetu, na hawakuwa wenye kuamini” [Al-A’raf: 172] Anasema: Bado niko kwenye agano langu na Mola wangu kwa kumtii na kutomuasi na kutomshirikisha na chochote niwezavyo. Ikiwa nitapungukiwa katika kushukuru baraka Zako au kukukosea, basi ni kwa sababu ya udhaifu wa nafsi ya mwanadamu, si kutojua thamani yako wala kudharau ukuu wako. Hii ni pamoja na kukiri kutokuwa na uwezo na kushindwa kutimiza haki za Mwenyezi Mungu.

3

Kisha hutubia kwa Mola wake Mlezi na kutaka kujikinga na shari ya matendo ya mikono yake. Kutokana na kumuudhi Mola wake Mlezi au kushindwa kumshukuru; Kwani haiwi kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu isipokuwa kumuabudu kwa haki, na kila kitakachokwenda kinyume, basi najikinga Kwako kutoka Kwake, na nakuomba msamaha.

4

Kisha anazikiri neema nyingi za Mwenyezi Mungu, na kukiri dhambi zake na kuteleza kwake.

5

Akianza dua yake kwa kukiri huko kunakojumuisha kumhimidi Mwenyezi Mungu, kuzikubali neema zake, na kukiri madhambi yake, basi anaomba maghfira kwa aliyoyafanya, na kumuomba Mwenyezi Mungu Mtukufu amsamehe. Kwani hakuna wa kusamehe dhambi isipokuwa yeye.

6

Kisha Mtume, Rehema na Amani zimshukie, anaeleza ubora wa dua hiyo, na akataja kwamba mwenye kuitamka akiwa na yakini nayo, kwa ikhlasi kutoka moyoni mwake, kisha akafa kabla ya jioni, basi huingia Peponi, na mwenye kusema ifikapo jioni na akafa kabla ya asubuhi, ataingia Peponi.

Bali dua hii ilikuwa ni bwana wa kuomba msamaha kwa sababu ilijumuisha kukiri upweke na kukiri neema, na kwa sababu ilifungua njia ya msamaha kwa kumsifu Mwenyezi Mungu kwa yale anayostahiki.

Amesema mshairi:

Ee Mola, ikiwa dhambi zangu ni kubwa sana = nimejua kuwa msamaha wako ni mkubwa zaidi.

Ikiwa hakuna anayekutarajia isipokuwa mwema = je, muovu atamuomba na kumtumaini nani?!

Nakuomba wewe, Bwana, kwa unyenyekevu = Basi ukiurudisha mkono wangu nyuma, ni nani atakayerehemu?!

Sina njia kwako isipokuwa matumaini = na msamaha wako mzuri, kisha mimi ni Muislamu

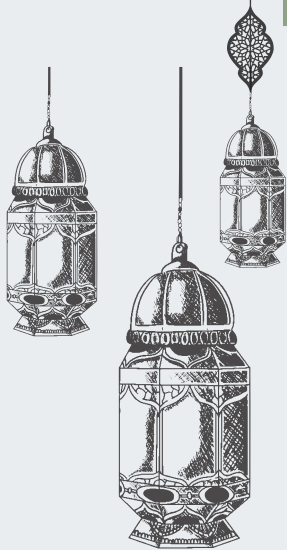
Wengine walisema:

Mungu wangu, usinitese, maana mimi = nakiri yale yaliyotoka kwangu

Na sina njia ila matumaini yangu = ya msamaha wako ikiwa utasamehe na dhana yangu nzuri

Ni mara ngapi niliteleza nyikani = na wewe kwangu ni Mbora na mwenye neema

Watu wanani dhania mema, na mimi ni muovu zaidi ikiwa hautanisamehe.

Mafunzo

1

“Bwana wa kuomba msamaha ni kusema: Ewe Mola wangu, wewe ni Mola wangu Mlezi, na mimi ni mja wako. Unamkiri Mwenyezi Mungu kwa ulimi wako na kwa moyo wako kwamba Mwenyezi Mungu ndiye Mola wako Mlezi anayekumiliki, anayesimamia mambo yako, na anayesimamia hali yako. Na wewe ni mja wake katika ulimwengu na sheria, mja wake katika ulimwengu, anakufanyia chochote apendacho, akipenda anakufanyia mgonjwa, na akipenda anakufanyia kuwa na afya njema, na akipenda anakutajirisha, na akipenda anakufanyia masikini, na akipenda anakupoteza, na akipenda anakuongoza. Kama inavyotakiwa na hekima Yake, Mwenyezi Mungu, Vile vile wewe ni mja wake kwa mujibu wa sheria, unamuabudu kwa yale aliyokuamuru, unatekeleza amri zake, na unajiepusha na makatazo yake.”⁽¹⁾

2

Hakikisha kwamba unatengeneza dua yako kwa kumhimidi Mwenyezi Mungu; Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam alimsikia mtu akiomba dua wakati wa sala, na hakumtaja Mwenyezi Mungu, Mwenye nguvu na Utukufu. Na hakumswalia Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam, kwa hivyo Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na Amani zimshukie akasema: “Amefanya haraka.” Kisha akamwita na kumwambia na wengine: “anapoomba mmoja wenu na aanze kwa kumhimidi Mola wake na kumsifu, kisha kumswalia Mtume, kisha na aombe baada ya hapo anachotaka”.⁽²⁾

3

Ubora wa kuomba msamaha ni mja aanze kwa kumhimidi Mola wake Mlezi, kisha amsifu kwa kukiri neema zake, kisha akiri dhambi zake na mapungufu yake kwa Mola wake Mlezi, kisha amuombe msamaha Mola wake Mlezi baada ya hayo.

4

Wanachuoni, walinganiaji na waelimishaji wanapaswa kuwafafanulia watu namna bora za kumsifu Mwenyezi Mungu Mtukufu, maombi bora ya msamaha, na maneno bora ya kumswalia Mtume, rehma na amani zimshukie, na wawafundishe wanachohitaji katika taratibu zao za kila siku, katika nyiradi, dua, na dhikri mbalimbali.

5

Ni lazima mja amjulishe Mola wake Mlezi, kimuonekano na hata kwa maneno kwamba bado yuko kwenye agano lake na Yeye la kutii na kumwamini kadiri awezavyo, na Mwenyezi Mungu haikalifishi nafsi juu ya uwezo wake.

6

Muislamu anapaswa kujiepusha kumuasi Mwenyezi Mungu, na ajikinge Kwake kutokana na madhambi hayo, kwa sababu hakuna kinachostahiki haki ya Mwenyezi Mungu, Utukufu ni Wake, isipokuwa utiifu kamili.

7

Jihadhari na kujisifu juu ya dhambi au kuutangaza uovu wako. Mwenyezi Mungu, Utukufu ni wake, humsamehe kila Muislamu isipokuwa wale walio tangaza dhambi zao. Amesema Mtume rehma na Amani zimshukie: “Ummah wangu wote utasamehewa, isipokuwa wale wanaotangaza uovu wao, na moja ya kutangaza uovu, ni kwamba mtu anafanya dhambi usiku, kisha anaamka asubuhi, haliyakuwa Mwenyezi Mungu amemsitiri. Na anasema: Ewe

1 “sherh Riyadh as-Swalihin” cha Ibn Uthaymiyn (6/ 717).

2 Imepokewa na Ahmad (23937), Abu Dawood (1481), na Al-Tirmidhiy (3476).

fulani, jana nilifanya dhambi hii na hii, hali ya kuwa Mola wake Mlezi alimsitiri, na asubuhi hufichua siri ya Mwenyezi Mungu kutoka kwake” ⁽¹⁾

8

Kukubali neema ambazo Mwenyezi Mungu Mtukufu amempa mwanadamu kunapelekea kuzishukuru, na hiyo ni kwamba mja hazitumii katika uasi.

9

Kuongama dhambi ni hatua ya kwanza ya kutubu, hivyo usijivune katika kuungama dhambi labda Mwenyezi Mungu atakusamehe.

10

Kamwe usidharau dhambi; Kudharau na kutokujali dhambi kunakusukuma kwenye madhambi zaidi, na hakukuhimizi kutubu, na ndio maana Al-Fudayl bin Iyadh, Mwenyezi Mungu amrehemu, akasema: “Kadiri dhambi inavyokuwa ndogo kwa mtazamo wako, ndivyo inavyozidi kuwa kubwa kwa Mwenyezi Mungu, na kadiri inavyokuwa kubwa katika mtazamo wako, ndivyo itakavyokuwa ndogo mbele ya Mwenyezi Mungu”.⁽²⁾

11

Muumini anayaona madhambi yake hata yakiwa madogo kuwa ni makubwa, basi anajutia aliyoyafanya, na anarejea kwa Mola wake Mlezi kwa kuomba msamaha na kutubia, Abdullah bin Masoud, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, amesema: “Muumini anaona madhambi yake kana kwamba amekaa chini ya mlima kwa kuhofia yasimshukie, na muovu anaona madhambi yake ni kama nzi waliopita juu ya pua yake, naye akasema hivi (yaani akamfukuza)” ⁽³⁾

12

Mwenyezi Mungu pekee ndiye anayesamehe madhambi, basi rejea kwake tu kwa kuomba msamaha na kuomba rehema, na tahadhari kuwaomba wafu na kutaka njia kwao.

13

Yeyote ambaye Mwenyezi Mungu anamtakia kheri, humfungulia mlango wa unyonge na kujishusha, na utiifu wa daima kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu, na hitajio lake kwake, na kuona makosa yake, na ujinga wake, na uadui, na kushuhudia fadhila za Mola wake Mlezi, na wema, neema, ukarimu, utajiri, na sifa zake njema ⁽⁴⁾

14

Jitahidi kuhifadhi dua ya bwana wa kuomba msamaha, na udumu nayo asubuhi na jioni, kwani ukifa siku hiyo, basi wewe ni miongoni mwa watu wa Peponi, na ukifa usiku wako, basi wewe ni miongoni mwa watu wa Peponi.

15

Tumia vyema dua na nyiradi ambazo fadhila zake amezitaja Mtume, rehema na Amani zimshukie, kama vile dua hii inayomdhamini mja Pepo.

16

Walinganiaji, waelimishaji na wanachuoni ni lazima wawafafanulie watu malipo ya dhikri na dua inayojulikana kutoka kwa Mtume rehema na Amani zimshukie, kufanya hivyo kutamhimiza mtu kudumu nazo.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6069) na Muslim (2990).

2 “Siyar A’lam al-Nubala” cha al-Dhahabi (8/427).

3 Imepokewa na Al-Bukhari (6308).

4 Al-Waabil al-Sayyib min al-Kalim al-Tayyib cha Ibn al-Qayyim (uk. 7).

